

Kořenova subjektivní baskytarová příručka

Napsal: Kořen v roce 2007

Kopírování a volné šíření povoleno pouze s uvedením jména autora.

OBSAH:

3	Předmluva
3	Sjednocení výrazů
3	Slovníček pojmů
4	1. Úvod, aneb baskytara
5	2. Aby basa hrála, aneb aparatura a příslušenství
6	3. Jak a kde nástroj a aparaturu pořídit
8	4. Zapojujeme nástroj a zapínáme aparát
9	5. Co s rukama
13	6. Trocha teorie – levá ruka, tóny (techniky)
15	7. Trocha teorie – pravá ruka, rytmus
16	8. Jdeme na to (tvorba basového partu)
19	9. Přídavné efekty (krabičky a šlapky)
20	10. Život v kapele
25	Příloha1 Plná polní
26	Příloha2 (zajímavé internetové adresy)

Děkuji všem, kdo mi při psaní pomohli svými názory a připomínkami. Dále bych rád poděkoval Hance S. za korektury a Pavle za to, že jsem se touto tematikou začal hlouběji zabývat.

MOTTO: Hraj to, co chceš slyšet.

Předmluva

Co je cílem této publikace

Mým cílem je umožnit naprostým hudebním začátečníkům a všem ostatním zájemcům osvojit si hru na basovou kytaru do té míry, aby byli schopni samostatné hry, schopni vstoupit jako baskytaristé do hudební skupiny a nadále se ve hře rozvíjet.

Pro koho je publikace určena

Publikace je určena pro všechny, kteří nikdy nehráli na žádný nástroj a chtějí se naučit základy hry na basovou kytaru. Je určena i začátečníkům, kteří již nějaké zkušenosti mají a mohou se z ní inspirovat k dalšímu rozvoji svých schopností.

Pro koho publikace určená není

Publikace není určena pro hráče, kteří chtějí dosáhnout brilantní techniky hry, ani pro ty, kteří hrají zásadně podle not a podle vzorů. Neobsahuje návod jak zvládnout techniky jakými jsou slap a tapping. Taktéž nebude přínosná zkušeným hráčům. Těm již nemá co nabídnout.

Upozornění!

Veškeré poznatky a postřehy uvedené v této publikaci jsou z mé zkušenosti a tudíž mohou být v rozporu s hudební teorií i se „správným“ způsobem hry na basovou kytaru. Kdo chce studovat hru na basovou kytaru na Základní umělecké škole, nebo na konzervatoři, nechť nebere tuto publikaci za bernou minci a řídí se raději pokyny pedagogů.

Stejně tak se omlouvám za kvalitu ukázek. Doufám, že pro názornost je jejich kvalita postačující.

Sjednocení výrazů

V tomto odstavci chci sjednotit různé názvy pro tytéž věci, které budu v textu používat.

zvuková apartura = aparatura, aparát, apoš

basová kytara = baskytara, basovka, basa

propojovací kabel = kabel, šňůra

přídavný efekt = efekt, krabička, šlapka

reprobedna = bedna, box, reprobox, cabinet, kabinet

riff , ryff = rytmický, opakující se výrazný motiv (hraný například na kytaru)

Slovníček pojmů

V tomto odstavci chci uvést některé pojmy, kterým by čtenář třeba nemusel rozumět.

menzura – vzdálenost od nultého pražce ke kobylce

flažolet – tón vzniklý přiložením prstu (levé ruky) k rozeznělé struně v určitém místě (polovina délky struny, třetina, čtvrtina...)

fretless bass – bezpražcová baskytara, někdy též zvaná bezpražcovka, fretleska, nebo fretka

oktáva – osmý tón stupnice od základního tónu. Je to ten samý, ale je zvýšený.

stage – jeviště, pódium

1. Úvod, aneb baskytara

V této části si představíme anatomii baskytary, abychom věděli, jak se co jmenuje. Můžeme se setkat s různými variacemi baskytar. Zde si popíšeme dvě – baskytaru s hlavou a bezhlavicovou. Bezhlavicovou začátečnickům nedoporučuji. Jsou na ni potřeba speciální struny, které se někdy těžko shánějí a nejsou zrovna levné.

obr.

Dále můžeme kytary dělit podle dalších kritérií, ale na to už obrázky nepotřebujeme. Jsou to například:

Počet strun – nejrozšířenější a v podstatě univerzálně použitelná je 4-strunná. Druhou nejrozšířenější je 5ti-strunná, která mívá pátou strunu naladěnou ještě hlouběji, než je nejhlubší u 4-strunné a často se používá třeba na metalovou hudbu (někdy je ale pátá struna vyšší než struna G a bývá naladěná na tón C). V jazzové hudbě se můžeme setkat se 6ti-strunnou baskytarou a existují i 10-ti strunné baskytary, což je pětistrunka se zdvojenými strunami laděnými snad do oktávy. Ale posledně dvě jmenované jsou spíš určeny pro profi hráče a začátečnickům je nedoporučuji.

Pražce – běžná baskytara má pražce, existují však bezpražcové baskytary, které mají hmatník hladký jako třeba klasický kontrabas. Hra na tento nástroj je poněkud obtížnější a náročnější na přesnost, ale odměnou je nenapodobitelný „mňoukavý“ zvuk. Při příznivce rockové muziky však doporučuji basu s pražci. Má razantnější a pevnější zvuk.

Aktivní elektronika – některé baskytary bývají osazeny aktivními snímači, nebo mají zabudován předzesilovač, pro zesílení jejich signálu. Taková basa je méně náchylná k rušení a zeslabení signálu z nástroje do zesilovače. Navíc lze aktivními korekcemi lépe upravovat zvuk přímo na nástroji. Má však dvě nevýhody, je dražší a zabudovaný elektrický obvod musí být napájen baterií. V okamžiku, kdy se baterie vybití, basa přestává hrát. V tom případě se vyplatí mít stále s sebou (třeba ve futrále) jednu náhradní baterii. Někteří hráči též tvrdí, že aktivní nástroj nemá přirozený autentický zvuk.

Hráčům, kteří se rozhodnou hrát na bezpražcovou baskytaru a nechtějí do ní investovat horentní sumy rozhodně doporučuji pasivní nástroj. U levnějších nástrojů má pasivka přirozenější zvuk.

Doporučení: Osobně si myslím, že pro začátky hry na basovou kytaru bohatě postačí 4-strunná baskytara s pražci s klasickou hlavou a pasivní elektronikou. Pokud to finanční možnosti dovolují, lze doporučit i elektroniku aktivní.

2. Aby basa hrála, aneb aparatura a příslušenství

Aparatura – aby elektrofonická baskytara hrála, je potřeba zesilovač a reprobedna. Velmi zjednodušeně je možné říci, že signál z basové kytary je v zesilovači upraven podle nastavení korekcí (citlivost, basy, středy, výšky) a takto upravený signál je zesílen koncovým stupněm zesilovače. K zesilovači je připojen box s reproduktory, které jsou speciálně určeny pro basové frekvence. Podle konstrukce, uspořádání a výkonu lze basové aparáty rozdělit zhruba podle tří hledisek.

2.1 Tranzistorové, lampové, hybridní zesilovače

a) tranzistorové zesilovače – jsou vybaveny polovodičovými součástkami. Jsou levnější, odolnější proti otřesům a odolnější proti změnám teplot.

b) lampové zesilovače – jsou vybaveny elektronkami. Jsou dražší a choulostivější na zacházení. Odměnou je „teplejší“ a sytější zvuk. Má to ale jeden háček, při pořizování lampového zesilovače je potřeba mít naprosto přesnou představu o zvuku, jakého chci docílit. Lamy mají jiné chování než polovodiče a každý model lampového zesilovače je nastaven jinak. Nesprávný výběr lampového zesilovače může vést až k hrubé nespokojenosti se zvukem a pocitu zbytečné investice. Což je ale basákova chyba, že si koupil něco, o čem nic nevěděl.

c) hybridní zesilovače – kombinace polovodičových součástí a elektronek. Nebudu tady rozepisovat podrobnosti. Zjednodušeně řečeno - cílem je dosáhnout zvuku lampových zesilovačů a ceny tranzistorových.

2.2 Komba a sestava

a) komba – jedná se o zesilovač i reproduktor zabudovaný v jedné bedně. Výhodou je snadné uvedení do provozu. Stačí zapojit do elektriky, připojit basu a zapnout. Nevýhodou je váha při větších výkonech. Komba o výkonu přes 300W už jeden člověk neunes. Komba se vyrábějí zhruba v rozmezí výkonů 10 – 450W.

b) sestava – zesilovač je zvlášť a box je zvlášť. Nezřídka mají výkonné sestavy boxy dva. Před uvedením do provozu je potřeba zesilovač a boxy vzájemně propojit. Výhodou je zvuk a možnost kombinovat zesilovač s různými boxy. Je ovšem potřeba dodržet parametry jako jsou výkon a impedance. Při propojení zesilovače s nesprávnou bednou můžeme zesilovač, nebo reproduktory spálit. Proto je vhodné koupit celou sestavu naráz, nebo si nechat poradit. Sestavy mají zpravidla výkon přes 100W.

2.3. Výkon

a) domácí cvičení – pro cvičení doma bohatě stačí malé kombo o výkonu 10W-15W.

b) zkušebna – ve zkušebně je potřeba, aby basa byla slyšet, i když zároveň hrají bicí a kytary. Záleží na stylu hudby. Folková kapela si vystačí s kombem o výkonu 50-100W. Rocková kapela s jednou kytarou už potřebuje alespoň 120-200W, se dvěma kytarami už je

rozumný výkon 300W a více, což může být ještě kombo, nebo už sestava.

c) pódiová sestava – rockové hvězdy bývají obestavěny na vystoupení hradbami beden. Zlé jazyky tvrdí, že je to jen pro efekt a mnohé boxy nejsou ani zapojeny. Sestupme raději do našich českých poměrů a zauvažujme. Pokud hraju někde v hospodském sále a basu nemám nazvučenou přes mixážní pult, budu mít raději za sebou 200-300W kombo, nebo třeba i 450W sestavu. Budu-li ale na pódiu a budu mít basu nazvučenu přes mixážní pult, stačí mi v podstatě 30W kombo, protože zvuk baskytary do sálu zesílí zvukař přes svou koncovou aparaturu, která má výkon řádově několik set, někdy až tisíc wattů.

Co by měla správná basová aparatura mít?

Podle mého názoru by basová aparatura měla mít oddělené vstupy pro pasivní a aktivní baskytaru, měla by mít equalizér, nebo aspoň korekce na úpravu výšek, středů a basů, a symetrický výstup pro zvukaře (DI-výstup). Pro ty, kdo chtějí zkoušet i doma se hodí i sluchátkový výstup, kdy hrou nikoho nerušíme. Sluchátkový výstup však nemají lampové aparatury.

Propojovací kabel – pro přenos signálu z basové kytary do zesilovače je potřeba kvalitní kabel. Kvalita kabelu souvisí s kvalitou nástroje a aparátu. Není potřeba kupovat špičkový kabel, když mám levnou basovku z bazaru a aparát vyráběný doma na koleně. Na druhou stranu, i přes nákladnou investici do kvalitního nástroje a kvalitního aparátu může nekvalitní kabel výrazně zkazit celkový zvuk.

Rozhodující je i délka kabelu. Pokud budu hrát na velkém pódiu, chce to alespoň 9-ti metrovou šňůru, zatímco do zkušebny mi bohatě stačí 6 metrů.

Doporučení: Pokud nemám naprosto přesnou představu co chci, koupím si tranzistorové (případně hybridní) kombo o výkonu 150-300W. Bude mít dobrý zvuk, bude slyšet ve zkušebně, stejně jako v menším sálku a ve velkém sále mi ho ozvučí zvukař. Tranzistorové kombo do výkonu 200W snadno přenesu sám do auta i z auta.

3. Jak a kde nástroj a aparaturu pořídit

Obecně lze říci, že při nákupu baskytary a aparatury dává většina zkušenějších baskytaristů přednost kamenným prodejnám před internetovým obchodem a akcím v super-hyper-megamarketech. Důvodů je hned několik. V kamenném obchodě spíš narazíte na prodavače, který Vám zodpoví různé dotazy a pomůže s výběrem. Můžete si tam také vyzkoušet v klidu i několik různých nástrojů a aparátů současně. V neposlední řadě se v kamenném obchodě příjemněji uplatňuje případná reklamace. Nemusím na svoje náklady balit kombo a poštou odesílat na adresu internetového obchodu, nebo se vydávat autem několik desítek kilometrů, abych kombo odvezl osobně. V klidu zavezu vadný výrobek do „svého“ obchodu, vysvětlím prodavači, v čem je problém a dál se o nic nestarám.

Dnes již není nutné jet si pro svůj vysněný nástroj, či aparát nikam daleko. Stačí zajet do nejbližší prodejny hudebních nástrojů, nechat si zboží objednat a vyzvednout si ho přímo tam. Za tyto výhody ovšem zaplatím o něco vyšší cenu.

Kdo si chce nástroj, nebo aparaturu objednat přes internet přes půl republiky, tomu držím palce, aby mu zboží sedlo a aby nebylo nutné jej reklamovat.

Nyní se budu věnovat vlastnímu nákupu nástroje:

Nový nástroj:

Při koupi nového nástroje je třeba zvážit následující věci:

počet pražců – nejběžněji se vyskytuje počet pražců mezi 22 a 24. Pokud máte představu o budoucím využití maximálního rozsahu hmatníku a naučit se hrát i ve vyšších polohách, využijete časem i těch 24 pražců. Ve vyšších polohách se lépe hraje náročnější vyhrávky, protože jsou pražce blíže u sebe než u hlavy nástroje. Ovšem pokud nechcete basou konkurovat sólové kytáře, vystačíte si i s 22 pražci.

šířka hmatníku – udává se u nultého pražce a u oktávového (dvanáctého) pražce. Od nultého pražce se mírně rozšiřuje. Širší hmatníky jsou obecně pohodlnější pro sytější, nebo pomalejší hru. Mezi strunami je dost místa. Úzké hmatníky jsou vhodnější pro rychlejší styl hry, kdy střídáme různé tóny na různých strunách. Obecně je to věc osobního pohledu a je vhodné si oba typy krků vyzkoušet, který lépe vyhovuje.

snímače – zjednodušeně lze snímače rozdělit na jednocívkové, takzvané singly a dvoucívkové, takzvané humbuckery. Opět mají obě skupiny své zastánce a odpůrce. Obecně lze říci, že levné a střední singly mají přímější ostřejší zvuk, ale trpí chytáním brumů, které jsou slyšet. Humbuckery brumy nechytají a mají měkčí zvuk.

active/passive – zastánci pasivních baskytar odmítají aktivní nástroje a naopak. Pasivní nástroj má prý přirozený zvuk a lze s ním lépe pracovat. Při použití delšího kabelu běžné kvality, ale hrozí snížení kvality signálu. Na baskytaře můžeme nastavit pouze tónovou clonu. U aktivního nástroje ztráta kvality signálu nehrozí ani při použití delšího kabelu. Navíc má aktivní nástroj možnost nastavit výšky, středy, basy přímo na kytáře. Kdo se nemůže rozhodnout, nechť si oba typy nástrojů vyzkouší na vlastní uši v některé z prodejen hudebnin.

vyvážení – poměrně opomíjený prvek. Některé basy jsou vyváženy pro vodorovnou polohu a některé pro polohu šikmou, s hlavou nahoře. Kdo si koupí basu, která mu svým vyvážením nebude vyhovovat, bude věčně basu na rameni namáhavě posouvat. Problém je, že to, že vyvážení basy nelze zjistit na pohled, ale dá se to jedině vyzkoušet. Například tím, že basu uchopíme jednou rukou za „osten“ na kterém bývá úchyt na popruh a sledujeme, zda se basa naklání, nebo zůstává vodorovná.

hmotnost – v neposlední řadě je dobré zamyslet se nad hmotností nástroje. Některé masívy (tělo nástroje je vyrobeno z jednoho kusu dřeva) vyžadují skutečně rozložitější postavu, jinak bude rameno pěkně bolet už po pár písničkách při vystoupení. Některé „levnější“ nástroje jsou naopak odlehčené příliš a doslova tancují a utíkají pod rukama. Zde je také potřeba vyzkoušet.

Použitý nástroj:

Při nákupu použitého nástroje se řídíme pravidly jako při koupi nového, ale navíc se musíme soustředit ještě na následující:

naštípnutí – doporučuji detailně prohlédnout tělo a krk nástroje, zda nejsou někde prasklé, nebo naštípnuté. Často bývá trhlina v okolí uchycení krku k tělu. Trhlina může časem pokračovat a nástroj se může rozpadnout.

zkroucený krk – pokud je zkroucený krk do „vrtule“, nikdy basu nenaladíte. Tato závada nejde opravit. Určitě ne doma na koleně. Zkroucení se dá poznat pohledem na hmatník ze směru od kobyly k hlavě baskytary. Pokud není krk zkroucený do vrtule, ale lukovitě prohnutý, není to vada. Pnutí krku se dá seřídít šroubem, který prochází skrz krk.

funkční mechanika – ladící kolíky se musí volně otáčet, kobyly musí být funkční, včetně její stavitelnosti a nastavení kamenů. Stejně tak nesmí být žádné kovové součásti včetně vrutů zrezivělé.

funkční elektronika - zkontrolujte si, že reagují všechny potenciometry a že reproduktor nechraští, když je basa zapojená do aparatury a točíte s potenciometry doprava, doleva. Že fungují všechny přepínače a že snímače jsou v pořádku, fungují a nemají prasklé pouzdro. Důležité je také zkontrolovat konektor na jack, zda není opotřebovaný a udrží šňůru.

Aparatura:

Při nákupu aparatury je potřeba uvědomit si jaké mám nároky a jakou aparaturu potřebuji. V této úvaze mi pomůže kapitola 2. V každém případě se vyplatí mít možnost si aparaturu vyzkoušet na svou vlastní baskytaru.

U použité aparatury je potřeba mít na paměti:

opotřebované potenciometry – při otáčení chraští reproduktor. Potenciometry lze promazat speciálními prostředky, jakými jsou třeba Kontaktol, nebo Kontox, ale pokud je potenciometr opotřebovaný moc, pomůže jen jeho výměna. U některých značek zahraničních aparatur je někdy ovšem problém sehnat v České republice odpovídající typ.

uvolněné lampy, nebo jejich objímky – u použitých lampových aparatur je asi vhodné vzít si s sebou na posouzení někoho, kdo lampám rozumí

opotřebovaný reproduktor – nevíme jak moc byl aparát používán a namáhán reproduktor. Pokud je cívka reproduktoru opotřebovaná, zvuk ztrácí na kvalitě a je potřeba koupit reproduktor nový. Prasklá membrána se dá zalepit, případně vyměnit, ale snižuje to kvalitu reproduktoru.

Doporučení: V případě příznivé finanční situace doporučuji nový nástroj i novou aparaturu, které vyhovují mým potřebám. Použitou baskytaru doporučuji koupit jen v případě, že:

a) mám jistotu, že byla téměř nehraná, nebo, že byla ve velmi dobrých rukách

b) jedná se o zachovalý nástroj špičkové kvality, který by byl jinak cenově nedostupný
V případě koupi levné, nebo levné použité baskytary ovšem počítejte raději s tím, že Vám dříve či později přestane stačit, nebo se objeví neopravitelná závada a stejně budete nuceni investovat do nového, kvalitnějšího nástroje.

Aparaturu doporučuji koupit samozřejmě také novou, neopotřebovanou. Pokud se rozhodneme koupit použitou, doporučuji kupovat jen výrobky osvědčených značek. Jednak jsou po použití určitě v lepším stavu, než podomácku vyrobené a za druhé jsou to standardní výrobky, se kterými si v případě poruchy poradí servis, nebo opravář, zatímco u samo-domo noname si bez schématu nemusí vědět rady ani zkušený opravář.

4. Zapojujeme nástroj a zapínáme aparát

Jen krátce se zmíním o bezpečnostních zásadách, které není od věci dodržovat, protože nám mohou zachránit zdraví a peníze. Není nic veselého, když vlastní nevědomostí odpálíme třeba aparaturu a za opravu zaplatíme víc, než jsme očekávali.

V první řadě je potřeba mít stále na paměti, že se jedná o elektrické zařízení, takže bychom neměli:

- rozebírat, nebo otevírat aparaturu, pokud je zapojena do sítě. Týká se zejména výměny pojistek a podobně. Pokud nejsme držiteli příslušného oprávnění dle vyhlášky 50/1978Sb., nebo nemáme patřičné elektrotechnické vzdělání, vyměňujeme maximálně pojistky při odpojení aparátu od sítě. Náročnější zásahy přenecháme odborníkům.

Riskujeme úraz elektrickým proudem, nebo poškození důležitých součástí aparatury, případně i nástroje.

- zapojovat aparaturu do sítě, která není schválená pro provoz elektrických zařízení, nebo která je poškozená (rozbité, nebo spečené zásuvky, nebo koncovky prodlužovacích šňůr). Hrozí zkrat a odpálení aparatury. Případně úraz elektrickým proudem.

- vytažovat napájecí šňůru ze sítě dříve, než vypneme aparaturu. Hrozí zkrat, nebo přechodový jev při vytažování vidlice ze zásuvky a odpálení aparátu, pokud ten nemá dostatečnou ochranu od výrobce.

- provozovat aparaturu v podmínkách, které jsou nevhodné pro provoz elektrického zařízení. Například v dešti na nekrytém pódiu. Může dojít ke zkratu, vypálení zesilovače a úrazu elektrickým proudem.

- používat poškozený propojovací kabel mezi basou a aparátem. Může být zkratovaný a může dojít k poškození basy, nebo aparátu.

Měli bychom v rámci možností dávat pozor i na mechanická poškození:

- při převozu aparatury ji vždy zajistit, aby byla stabilně upevněna a otočena reproduktorem k nějaké desce, sedačce, nebo bočnici. Při otřesech a pádech může někdy dojít k uvolnění některých elektrických součástek (ale je to málo pravděpodobné) a k následnému zkratu po zapnutí. Také může jiný uvolněný předmět prorazit reproduktor, pokud tento nemá dostatečně pevnou ochrannou mřížku).

- nevystavovat aparaturu příliš prašnému prostředí. Dochází k opotřebení potenciometrů (časem i těch zapouzdřených), trpí membrána reproduktoru a vrstva prachu může po zvlhnutí vyvolat i zkrat a poškození zesilovače.

- nevystavovat aparaturu teplotním změnám. Pokud je nevyhnutelné přenést aparaturu z tepla do zimy, nebo naopak, je potřeba ji nechat aklimatizovat a nezapínat jí hned. U lampových aparatur může například prasknout lampa. Při přenosu ze zimy do tepla uvnitř zesilovače na obvodech zkondenzuje vzdušná vlhkost a hrozí riziko zkratu.

Doporučení: Kromě rozumné péče o aparaturu a o nástroj doporučuji mít stále na paměti, že je aparatura pod napětím. Při vlastním zapínání a vypínání aparatury doporučuji následující postup:

- a) zkontrolovat, zda má zesilovač staženou hlasitost na nulu a je vypnutý
- b) v případě, že se jedná o hlavu a box, zkontrolovat, zda jsou vzájemně propojeny
- c) propojit baskytaru se zesilovačem kabelem, který je v pořádku
- d) pohmatem zkontrolovat, zda je přívodní šňůra v zesilovači na doraz
- e) zapnout zesilovač a teprve potom jej zesílit

Při vypínání zas doporučuji tento postup:

- a) nejprve stáhnout hlasitost na zesilovači
- b) teprve potom zesilovač vypnout
- c) až teď odpojit baskytaru

5. Co s rukama?

Ke hře na basovou kytaru používáme obou rukou. Budu popisovat vše z hlediska praváka, což znamená že krk baskytary směřuje doleva. Leváci nechť si vše odpovídajícím způsobem převrátí.

Prsty levé ruky mačkáme na hmatníku tóny, které chceme hrát. Nepoužíváme palec.

Ten slouží jen jako opora ruky a neměl by vyčuhovat zpoza krku baskytary. Pokud hrajeme na pražcovou kytaru, mačkáme struny co nejbližší u pražce směrem k tělu kytary (viz obrázek).

obr.

Na bezpražci mačkáme strunu tam, kde by byl pražec, kdyby tam byl.

obr.

Snažíme se využít všechny čtyři prsty levé ruky. Ukazováček, prostředníček, prsteníček a malíček. Nehrajeme jedním prstem, kterým bychom jezdili po celém hmatníku. Baskytaristé, kteří mají slabší prsty nemusejí zpočátku používat malíček, ale je dobré, když se to časem také naučí.

Pravou rukou rozezníváme struny. Pohyb vychází ze zápěstí a částečně se na něm podílí i loket. Rameno už by mělo zůstat v klidu. Pro rozeznívání strun máme dvě možnosti. Hrát trsátkem, nebo hrát prsty.

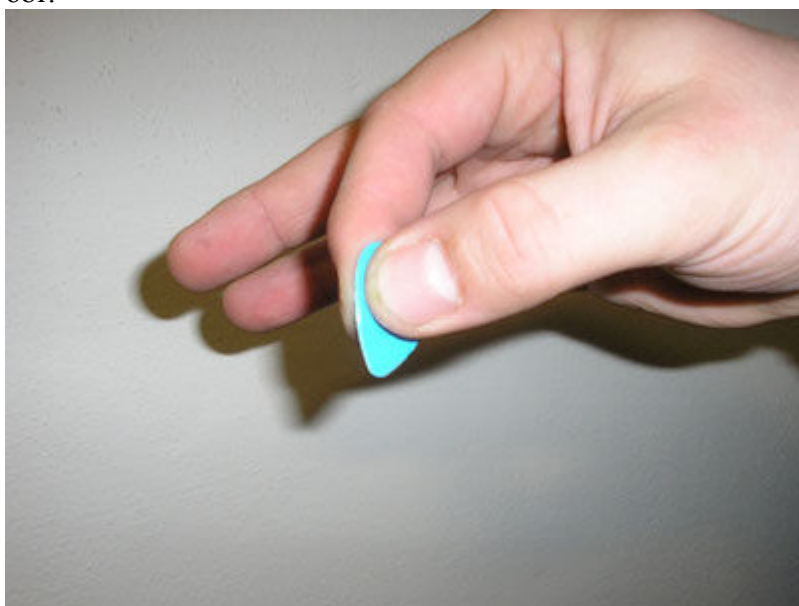
Trsátko (dříve se nazývalo „plektrum“)

Hra trsátkem je razantnější, přesto však nebývá u baskytaristů moc oblíbená. Trsátkem se dá hrát vždy jen jedna struna, maximálně dvě, nebo tři, které spolu bezprostředně sousedí. Navíc musíme měnit polohu trsátka nad strunami, když přecházíme ze struny na strunu, což je náročnější na přesnost.

Na baskytaru používáme trsátka tvrdší, abychom struny dobře rozezněli. Vhodné jsou tloušťky 0.88 – 1.25 mm, ale lze se setkat i s 2mm trsátkáři.

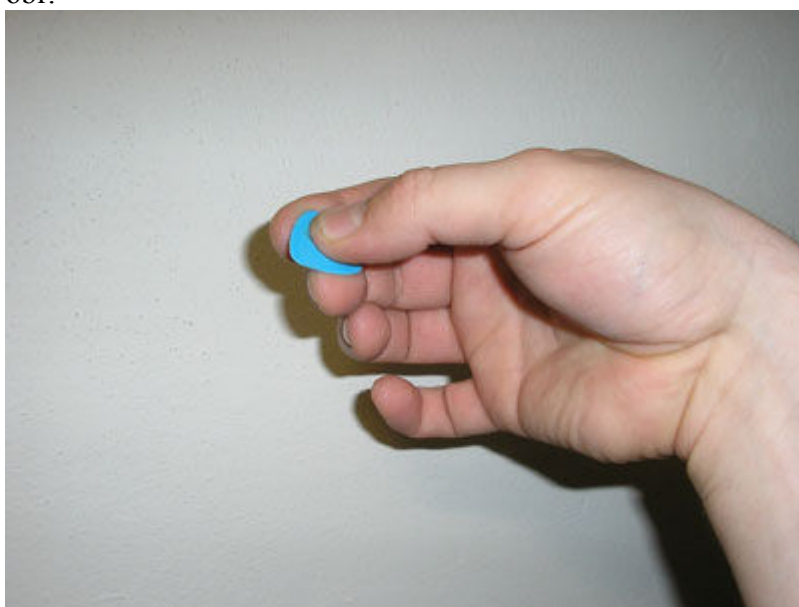
Trsátko držíme buď mezi palcem a ukazovákem

obr.

nebo mezi palcem, ukazovákem a prostředníkem, jako když držíme špetku soli

obr.

Trsátkem hrajeme střídavě nahoru a dolů a to i při přechodu na jiné struny. Je dobré si tento pohyb nejprve natrénovat na jedné struně. Údery musí být naprosto pravidelné a nesmí „klopýtat“ ([ukázka01](#)). Ojediněle v některých pasážích lze použít i techniku, kdy na strunu hrajeme trsátkem jenom z jedné strany. Zvuk je jednodušší. Zejména, pokud hrajeme přes dvě struny ([ukázka02](#)).

Prsty

Hra prsty je o něco náročnější, než si ji basák osvojí. Nabízí však větší možnosti v ovládnutí nástroje, protože můžeme hrát různými prsty na různých strunách současně, což trsátkem není možné. Při normální hře nepoužíváme palec. Základem hry prsty je používání ukazováčku a prostředníčku. Každý z nich střídavě drnká o strunu. Pokud se podíváte na své prsty, zjistíte, že prostředníček je delší než ukazováček. Je potřeba s tímto délkovým rozdílem počítat, nebo jej vhodným postavením ruky zrušit.

První možností je prostředníček mírně přikrčit, aby byla bříška obou prstů ve stejné úrovni. Nevýhodou je, že je potřeba toto pokrčení stále dodržovat.

obr.

Druhou možností je vyklonit zápěstí směrem ke krku baskytary. Oba prsty budou ke strunám šikmo a přesto, že budou oba dva natažené, budou obě bříška ve stejné úrovni.

obr.

Je potřeba si nejprve některou z prstových technik důkladně nacvičit. Třeba hrát jeden tón na jedné struně a snažit se, aby všechny tóny zněly stejně silně a pravidelně.

Doporučení: Kterou metodu zvolíte, je na vás. Zvolte tu, která vám více vyhovuje. Trsátkem dosáhnete lepší pravidelnosti a silnějšího konkrétnějšího tónu. Jenže prakticky nezahrajete víc jak jeden tón v jednu chvíli.

Prsty dosáhnete dynamičtější zvuk a můžete bez problémů hrát více tónů současně. Trvá ovšem delší dobu a je potřeba vynaložit větší úsilí, než si natrénujete, abyste hráli pravidelně a jeden tón zněl jako druhý. Při „osminách“ hrozí slyšitelné „kulhání“, pokud tuto techniku nemáte zvládnutou.

6. Trocha teorie – levá ruka, tóny

Úplně nejjednodušším způsobem jak zahrát ten který tón, je prostě stisknout příslušnou strunu na příslušném pražci a tam ji prstem držet, zatímco pravá ruka na strunu brnkne. A tak postupně hrát tón po tónu. Lze však použít různé techniky, které pomohou najít ten správný zvuk a vytvořit baskytaristovu osobnost. Techniky lze různě kombinovat a upravovat. Některé z nich teď zmíním. Chci upozornit, že o technikách budu hovořit jak je hraji já a tudíž jejich popis je z mé strany čistě subjektivní. Netvrdím, že můj popis je jediný správný a musejí se hrát tak, jak je popisuji. Popisuji jen a jen svůj vlastní přístup, který nikomu nenutím napodobovat.

příklepy

Pokud hraji dva tóny, z nichž druhý je vyšší, na téže struně bezprostředně po sobě a oba dva brnknu pravou rukou, může to někdy znít kostrbatě, nebo strojevě. Proto zkusím použít techniku příklepu.

- levou rukou držím první tón (nejlépe ukazováčkem)
- pravou rukou brnknu na strunu
- volným prstem levé ruky přiklepu k prvnímu tónu následující, aniž bych použil pravou ruku

příklad: Ukazováčkem levé ruky podržím tón C. Pravou rukou ho brnknu a potom lehkým úderem stisknu prsteníčkem levé ruky tón D.

[ukázka03](#) – tóny C, D bez přiklepu

[ukázka04](#) – tóny C, D s přiklepem

uvolnění

Pokud hraji bezprostředně po sobě dva tóny na téže struně, z nichž druhý je nižší, mohu použít techniku uvolnění.

- levou rukou podržím první tón (tentokrát prsteníčkem)
- pravou rukou brnknu na strunu
- prsteníček uvolním a „převezmu“ další tón ukazováčkem (mohu ho mít na struně již připravený)

příklad: Prsteníčkem levé ruky podržím tón D. Pravou ruku ho brnknu, položím ukazováček na tón C a prsteníček zvednu.

[ukázka05](#) – tóny D, C bez uvolnění

[ukázka06](#) – tóny D, C s uvolněním

vytažení

Tato technika se u baskytary až tolik nepoužívá, ale není důvod se o ní nezmínit. Používá se u delších tónů. Lépe zní ve vyšších polohách a na tenčích strunách, kde je struna volnější.

- levou rukou podržím libovolný tón
- pravou rukou brnknu na strunu
- levou rukou tón stále držím a strunu pomalu vytahuji směrem kolmým ke struně. Pokud hraji na struně E, nebo na struně G, vytahuji ji směrem do středu hmatníku.

příklad: Prostředníčkem levé ruky podržím na struně A tón D. Pravou rukou ho brnknu a prostředníčkem strunu pomalu vytahuji do strany směrem ke strunám D, G.

[ukázka07](#) – vytažení tónu D

vibráto

Technika, která v tvrdém rocku moc nevyzní, ale pokud má basa prostor, může znít zajímavě. Je to v podstatě roztřesení tónu. Tuto techniku často používají houslisté. Schválně někdy sledujte, jak se jim chvěje levá ruka včetně zápěstí a z houslí se ozývá mírně roztřesený tón.

- levou rukou podržím libovolný tón
- pravou rukou brnknu na strunu
- levou ruku zkusím rozechvít podél osy zápěstí

příklad: Prostředníčkem levé ruky podržím na struně A tón D. Pravou rukou ho brnknu. Levou ruku se pokusím rozechvět v zápěstí, aby se chvění přenášelo i na prst držící strunu.

[ukázka08](#) – tón D bez vibráta

[ukázka09](#) – tón D s vibrátem

tlumení

a) tlumení levou rukou – používá se ke ztlumení jednoho tónu. Často na konci nějakého melodického celku (sloka, refrén, kytarové sólo...), při stopce, nebo když je potřeba zvýraznit změnu melodie, nebo rytmu.

- levou rukou držím tón

- pravou rukou jej brnknu

- prst levé ruky přizvednu tak, aby se stále dotýkal struny, ale nemačkal ji

[ukázka10](#) – tón D tlumený levou rukou

b) tlumení pravou rukou – používá se k tlumení většího počtu tónů. Lépe se hraje při hře s trsátkem. Vytváří dojem sekaného rytmu a tóny ztrácejí dozvuk, takže jsou „čitelnější“. Na druhou stranu tlumením ztrácejí na údernosti a na hutnosti.

- položím pravou ruku malíkovou hranou přes struny u kobylinky tak, abych se jich lehce dotýkal

- levou rukou mačkám příslušné tóny, které hrají pravou rukou aniž bych zvedl malíkovou hranu ze strun

Poznámka: Během tlumení pravou rukou můžu malíkovou hranu různě zvedat a uvolňovat a tak některé tóny zahrají netlumeně. Více to oživí hru.

[ukázka11](#) – tón D tlumený pravou rukou

tapping

Speciální technika umožňující hrát zároveň melodii a zároveň si k ní basovat. Je dost náročná. Velmi připomíná příklepy, ale příklepy hrané na hmatníku oběma rukama. Tuto techniku neovládám. Zájemcům proto doporučuji najít si o této technice více třeba na internetu.

7. Trocha teorie – pravá ruka, rytmus

Každý styl má svůj konkrétní rytmus a způsob basování. Takže kdo chce hrát tango, polku, country, a další tak mu tady asi moc neporadím. Mým cílem je položit jen základy od kterých se snad lze odrazit. Ale hlavně se domnívám, že je možné si postupem času vytvořit vlastní postupy a svůj rytmický „rukopis“.

osminy

Nejjednodušší způsoby jak basovat je hrát pravidelné osminy. To znamená osminové noty, kterých je osm do čtyř dob. Pokud si budu počítat, tak si počítám *prv-ní, dru-há, tře-tí, čtv-tá*. Na každou slabiku, kterou vyslovím, na strunu brnknu.

[ukázka12](#) – 4 takty: C, A, F, G (osminy)

čtvrtiny, půlky, kila

Lze použít i čtvrt'ové noty (4 úderů na 4 doby), půlové noty (1 úder na 2 doby), nebo celé noty, kterým se také někdy ne vždy správně říká kila (1 úder na 4 doby).

[ukázka13](#) – 4 takty: C, A, F, G (čtvrtiny)

[ukázka14](#) – 4 takty: C, A, F, G (půlky)

[ukázka15](#) – 4 takty: C, A, F, G (celé)

basa s velkým bubnem

Pokud nechci hrát a počítat si při tom, můžu se držet úderů velkého bubnu (kopák, šlapák). Basa se řadí do rytmické sekce spolu s bicími, takže pokud budu hrát stejně, kdy hraje velký buben, neudělám chybu.

slap

Technika slapování vyžaduje trénink a zručnost. Nebudu se o ní moc rozepisovat, protože ji neumím. Popíši jen základní princip. První, přízvukový tón se zahraje úderem palcem, nebo palcové hrany většinou o strunu E, nebo A a ostatní tóny ve figurě se pomocí ukazováčku a prostředníčku „vytrhnou“ na strunách A, D, G. Vytrhnou se zhruba stylem, že se struna podebere, mírně nadzvedne a pustí proti hmatníku, o který „pleskne“. Tento styl vyžaduje trénink, protože se většinou hraje poměrně rychle. Zájemcům doporučuju najít si o této technice další informace například na internetu.

tři doby, nebo čtyři?

Každá skladba má svůj rytmus, který může i měnit. Rytmů je víc, ale pro začátek si vystačíme se dvěma základními, na které napasujeme většinu skladeb. Asi častější je rytmus na čtyři (případně dvě) doby. Na každý takt si můžeme počítat *raz-dva-tři čtyři* (případně *raz-dva, raz-dva...*)

[ukázka16](#) – 4 takty: C, A, F, G (na čtyři doby)

[ukázka17](#) – 4 takty: C, A, F, G (na dvě doby)

Můžeme ale narazit i na třídobý rytmus. Typický je pro valčík, nebo waltz. Počítáme si *raz-dva-tři*.

[ukázka18](#) – 4 takty: C, A, F, G (na tři doby)

8. Jdeme na to

V téhle kapitole se pokusím popsat základní možná schémata, jak vymyslet basový part. Nejsou to jediná možná schémata a nejsou to ani schémata profesionální. Myslím ale, že mohou alespoň inspirovat a pomoci při zrodu „basového myšlení“. Nejlepší je, když v hlavě vznikne jistá představa, co by basa mohla hrát a potom tu představu přenést na struny.

jaké tóny hrát

Každá píseň má svou melodii. U některých je dána kytarovým riffem (krátká, opakující se melodická smyčka), u jiných zpěvem. Podle harmonie můžeme ke každé melodii najít doprovodné akordy. My jako basáci je hledat nebudeme. Většinou už je má připravené ten, kdo novou písničku do kapely přinesl, nebo je zná kytarista, případně klávesák. Každý

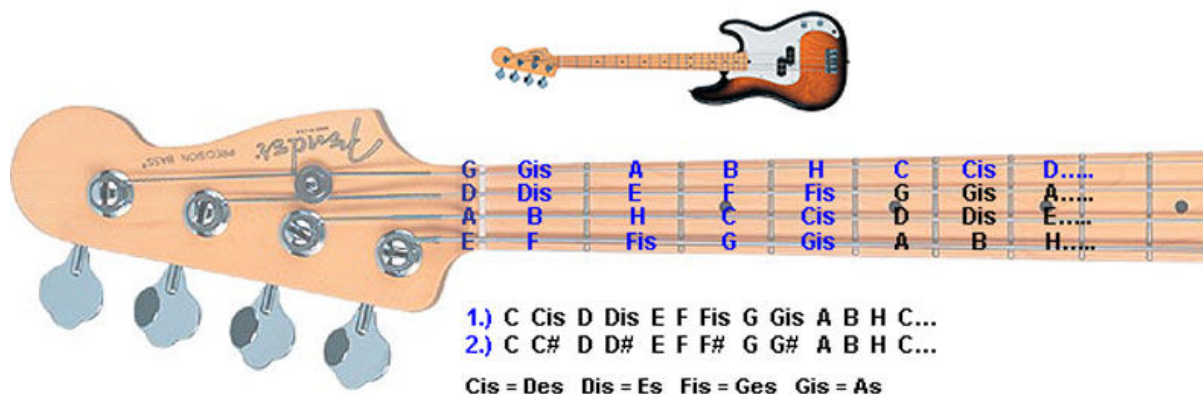
akord se nějak jmenuje. Jeho jméno udává základní tón, který můžeme hrát na basu a který nám do daného akordu bude ladit. Tak třeba akordy A a Ami mají základní tón A (což je mimochodem i volná struna). Pokud bude kytarista hrát akord A, nebo Ami, můžu hrát na basu tón A a budu vědět, že bude ladit. Když kytarista přejde na akord C, já přejdu na tón C a tak dál...

Kromě základních tónů lze v některých případech hrát i některý z ostatních tónů daného akordu.

akord	tóny			akord	tóny		
C	C	E	G	Cmi	C	E ^b (D [#])	G
Cis (Des)	C [#]	F	G [#]	C#mi	C [#]	E	G [#]
D	D	F [#]	A	D	D	F	A
Dis (Es)	D [#]	G	B	D#mi	D [#]	G ^b (F [#])	B
E	E	G [#]	H	Emi	E	G	H
F	F	A	C	Fmi	F	A ^b (G [#])	C
Fis (Ges)	F [#]	B	C [#]	F#mi	F [#]	A	C [#]
G	G	H	D	Gmi	G	B	D
Gis (As)	G [#]	C	D [#]	G#mi	G [#]	H	D [#]
A	A	C [#]	E	Ami	A	C	E
B	B	D	F	Bmi	B	D ^b (C [#])	F
H	H	D [#]	F [#]	Hmi	H	D	F [#]

poznámky: Cis se zapisuje jako C[#] (obdobně ostatní akordy a tóny).
 Des se zapisuje jako D^b (obdobně ostatní akordy a tóny)
 Podle použité harmonie se Cis také jmenuje Des. Tón je to ale ten samý.
 Obdobně u ostatních akordů a tónů, které jsou v jednom a tom samém políčku.

Na baskytaře jsou tóny na příslušných pražcích
 obr.

ladění

Nejběžnější způsob ladění čtyřstrunné baskytary je naladit struny od nejtlustší k nejtenčí na tóny E, A, D, G. Pětistrunné baskytary se ladí buď na H, E, A, D, G, nebo na E, A, D, G, C. Podle stylu hry a podle rozhodnutí basáka. Určitě je ale dobré zakoupit příslušnou sadu strun na pětistrunku než kombinovat pět strun ze čtyřstrunných sad. Chci se ale zmínit o změnách klasického ladění, protože v něm občas bývají nejasnosti.

podladění:

Snížení naprosto všech strun o stejný počet tónů. Používá se zejména v určitých metalových, nebo experimentálních stylech. Místo ladění E, A, D, G snížím ladění třeba o dva tóny na C, F, B, E^b. Ladění zároveň sníží i kytaristé a sice také o dva tóny níž. Doporučuji použít při podladění silnější struny, protože podlazením snížím jejich tah, tak aby nebyly příliš volné. Klasické figury a prstoklady zde fungují. Jen je potřeba brát zřetel, že pokud v kapele hrají i jiné melodické nástroje (dechy, žestě, klávesy...), případně nepodladěná kytara tak pokud držím A strunu na pražci, na kterém je normálně tón C, musí nepodlazený nástroj hrát tón Gis.

dropnutí:

Snížení ladění pouze jedné, nejčastěji struny E. Například místo ladění E, A, D, G, „dropnu“ na D, A, D, G s tím, že mezi oběma D je oktáva. **Pozor**, při dropnutí se mění prstoklad! Je potřeba mít na paměti, že klasické figury zde neplatí právě vinou snížení jen jedné struny.

rovná linka

Asi nejjednodušší způsob hry. Hraji základní tóny k akordům, nebo místo základního tónu k některému akordu mohou zvolit jiný tón z daného akordu. Pozor, ne ve všech případech se dá místo základního tónu použít jiný tón z akordu. Záleží na konkrétní skladbě.

[ukázka19](#) – linka na akordy C, Ami, F, G (základní tóny)

[ukázka20](#) – linka na akordy C, Ami, F, G (tóny z akordů)

přechody

Mezi dvěma tóny, které bezprostředně po sobě následují, leží tóny, které nehrají. Na hmatníku jsou to volné pražce mezi dvěma tóny. Mohu jich využít a „přejít“ přes ně z jednoho tónu na druhý. Důležité je, že tyto tóny, které nepatří do daného akordu zahrají na nepřízvučnou dobu (třeba těsně před změnou akordu), takže nepůsobí rušivě.

[ukázka21](#) – přechody mezi základními tóny na akordy C, Ami, F, G

tercie, kvinty a oktávy

Zajímavý rozměr může basový part dostat použitím buď tercie (druhý tón z akordu), kvinty (třetí tón z akordu), nebo oktávy (ten samý tón o oktávu výš) k danému základnímu tónu.

[ukázka22](#) – použití tercií k základním tónům na akordy C, Ami, F, G

[ukázka23](#) – použití kvint k základním tónům na akordy C, Ami, F, G

[ukázka24](#) – použití oktáv k základním tónům na akordy C, Ami, F, G

rozkládané akordy

Lze hrát postupně i všechny tóny z daného akordu (viz tabulka akordů). Bud' vzestupně a pak zase sestupně, nebo na přeskáčku.

[ukázka25](#) – rozkládané akordy na akordy C, Ami, F, G

protimelodie

Zde už je potřeba zapojit představivost. Posloucháme melodii písni a snažíme se představit si jinou melodii, která bude buď tuto částečně kopírovat, nebo naopak půjde zcela proti ní. To znamená, že pokud melodie bude stoupat nahoru, zkusím postavit basový part tak, aby vytvářel melodii směrem dolů. Záchytnými body jsou pro mě tóny, které se vyskytují v daném doprovodném akordu.

[ukázka26](#) – protimelodie pod kytarovou melodii na akordy C, Ami, F, G

kombinace

Asi nejvhodnějším způsobem je vlastní basové party vytvářet vzájemnými kombinacemi výše uvedených způsobů.

Na závěr této kapitoly chci rozhodně zdůraznit, že popsané postupy nejsou žádné dogma. Nejsou povinné a nejsou ani jedné správné a záleží čistě na osobnosti každého basáka, jaký přístup zvolí a co si z výše uvedeného vybere.

9. Přídavné efekty

Ještě se zmíním o přídavných efektech. Někteří baskytaristé je nepoužívají vůbec, někteří zase naopak nikdy nehrají bez nich. Záleží na osobnosti baskytaristy a na stylu hudby, který hraje. Rozhodně ale neuškodí si alespoň vyzkoušet buď v obchodě, nebo u známých, jak které krabičky znějí a co udělají se zvukem baskytary. Pokud nás použití efektu zaujme, nic nám nebrání si jej pořídit a začít jej používat.

Obecně vzato je efekt elektronický obvod, který různým způsobem upravuje signál z basy a spíná se nožním přepínačem. Vynechám rackové syntezátory, protože pokud začínáme na baskytaru, tak nepředpokládám, že si je budeme schopni pořídit. Budu se věnovat „krabičkám“. Pro připojení krabičky potřebujeme dva kabely a adaptér (případně 9V baterii). Kabel za baskytary připojíme do zdířky IN. Zdířku OUT propojíme se vstupem zesilovače. Doporučuji dbát na to, abychom zesilovač zapínali až poté, co je krabička zapojená přes adaptér do elektřiny, nebo je v ní baterie.

Delay

Zdvojí signál a jeden z nich zpozdí oproti prvnímu. To vytváří prostorový dojem, jako by se zvuk se odrazil a vracel od stěn trubky, nebo jeskyně, podle toho, jak velké zpoždění signálu nastavíme. Je to tedy jakési zpoždění, nebo odraz.

Chorus

Simuluje znásobení hlasů a vytváří dojem jakého „sboru“. Vytváří z původního signálu více kopií u kterých jsou různě pozměněné parametry. Parametry můžeme různě nastavovat.

Flanger

Někdy se tomuto efektu také říká vibráto. Dochází ke kolísání rychlosti přehrávání, kterou můžeme nastavovat. Kolísáním rychlosti přehrávání se kolísavě mění i výška tónů a tím vzniká zajímavý efekt.

Kvákadlo (Wah-wah)

Původ tohoto efektu je v používání dusítek u dechových nástrojů. Střídavým přiklápěním a odklápěním dusítka vznikal kvákavý zvuk trochu popsitelný jako uah-uah (anglicky wah-wah). Kdo zná příběhy Rákosníčka a jeho rybníku, vybaví si kvákavou trubku, doprovázející Rákosníčkovu „žabí jednotku“. V 60. letech se experimentovalo s elektronickým zvukem a toho efektu bylo dosaženo pomocí elektronických pedálů, čím bylo možno tento efekt použít na elektrickou kytaru, či na baskytaru. Efekt je tvořen pedálem, na kterém je položena noha a postupným zvedáním a sešlapáním pedálu vytváříme kvákavý zvuk. Protože se jedná o mechanický pohyb, je převod slabinou tohoto zařízení. Takže zájemci ať si zjistí podrobnosti o pedálech s táhly, o pedálech s ozubenými převody a pedálech s optočleny.

Octaver

K základnímu tónu přidává o oktávu, nebo o dvě oktávy snížený tón. Dá se nastavit poměr v jakém bude slyšet původní tón s tónem sníženým.

Equalizer

Krabička nejčastěji se čtyřmi až deseti tahovými potenciometry, kterými lze potlačit, nebo naopak zvýraznit různé frekvence. Většina kvalitních basových aparatur bývá equalizérem již osazena.

Distortion, Overdrive

Zkreslovadlo. Singál se hodně přebudí a jeho průběh se ořízne. Tento efekt používají většinou kytaristé. U baskytary dochází k tomu, že zvuk se více přiblíží zvuku zburstěné kytary. U klasických stylů není vhodný. U agresivnějších stylů jako grind a podobně nachází distortion u baskytary stále větší uplatnění.

multiefekty

Zde doporučuji důkladně zvážit jeho použití. Současné multiefekty jsou bakelitové krabičky s přednastavenými zvuky, které nejdou dodatečně moc upravovat. Jejich výhodou je, že bývají vybaveny ladičkou a bicími patterny, takže je možno doma cvičit s různým bicím doprovodem. Výhodou je i výstup na sluchátka, takže je možné cvičit doma, nikoho nerušit a není ani potřeba tahat si domů aparát ze zkušebny.

Pro hraní ve zkušebně a na vystoupeních bývají tyto bakelitové krabičky nabitě elektronikou dosti nepraktické. Mnohdy zní lépe čistý zvuk baskytary připojené rovnou do aparatury. Někomu ovšem může multieffekt vyhovovat a dokáže jej využít. I zde platí zásada, že kvalitnější zařízení je v první řadě dražší. Proto je třeba zvážit výši investice do případného multieffektu.

10. Život v kapele

Každý, kdo si začne sám doma brnkat na basu se později dostane do situace, kdy buď on sám, nebo někdo z jeho okolí dostane nápad brnkat s někým společně a založit kapelu.

Časté jsou i případy, kdy začínající nekompletní kapela osloví člověka, který třeba ani nikdy nehrál na žádný hudební nástroj, se slovy, že potřebujou basáka a že hraní na basu nic není. V této kapitole se budu zabývat kapelou z hlediska toho, kdo hraje na basovou kytaru.

vznik kapely

Kapela tedy vzniká, když se někdo rozhodne ji založit. Někdy trvá delší dobu, než najde vhodné spoluhráče, někdy kapela vznikne ze skupinky nadšenců, kteří si po rozhodnutí, že společně založí kapelu rozlosují, kdo na co bude hrát. U začínajících kapel často nadšení převyšuje reálné možnosti. Schází vybavení, schopnosti hrát na příslušné nástroje jsou malé, nebo zpočátku téměř nicotné a tak se často posměšně říkává, že taková kapela má dříve název, než první písničku.

V každém případě by měl mít každý ze členů snahu kapelu posouvat vpřed a nezůstat stát na místě.

postavení v kapele

Kapela je živý organismus. Mívá svého mluvčího, svou vůdčí osobnost a lidi, kteří se spíše podílí na tvorbě písniček, nebo se naopak jenom vezou a hrají co se jim řekne.

Baskytarista by si měl uvědomit, že jeho nástroj je v kapele jedinečný. Nemá problém jako dva kytaristé, jejichž nástroje se vzájemně překrývají. Měl by si najít takový zvuk, který se nebude překrývat ani s velkým bubnem, ani s kytarami. Potom získá svůj prostor, který bude jen jeho.

Častou křivkou v některých kapelách je odsouvání baskytary jako jednoduchého nástroje, který se má držet vzadu. To není pravda. Baskytara může výrazně doplnit a obohatit celou skladbu, takže naopak je povinností baskytaristy bránit se proti ušlápnutí jeho nástroje. Měl by ovšem znát své meze a neměl by prosazovat „sólování“ na baskytaru vždy a všude. Měl by si vybudovat u ostatních spoluhráčů respekt tím, že vytvoří melodický, nebo výrazný basový part tam, kde je prostor a naopak u silných refrénů, nebo třeba u výrazného kytarového rytmu dynamicky ustoupí do pozadí. Písnička by neměla být statická, ale měla by se rozvíjet. Basa by měla vystupovat do popředí v prázdnějších místech a naopak lehce ustupovat v místech, kde vedení převezme zrovna kytara, nebo zpěv. A na to je potřeba, aby si basák vytvořil podmínky, které mu toto umožní.

vybavení

Mnohé kapely zpočátku narážejí na problém vybavení jednotlivých hráčů. Hraje se přes různé aparáty různé kvality. Nezřídka má basák nějaký starý kytarový aparát a je rád, že je rád. V okamžiku, kdy se vybavení kapely začne zlepšovat, bývá člen, který zaostává tlačěn zbytkem kapely k pořízení lepšího vybavení. Není se čemu divit, prospěje to zvuku celé kapely. Bohužel je to hlavně otázka peněz. Rozhodně doporučuji všem basákům, kteří začnou hrát v kapele začít uvažovat o brzkém nákupu vhodné aparatury. 10-ti Wattové kombo na které zkouším doma zřejmě nebude stačit, aby bylo slyšet vedle bicí soupravy.

Na své vybavení nenechávám hrát nikoho dalšího bez svého vědomí. Není vhodné pouštět přes basový aparát kytaru. Reprodukční není určen pro vyšší frekvence kytary.

kamarádství/profesionalita

Kapela je mnohdy jako druhá rodina. Trávíme s ní dost času a řešíme v ní své problémy. Nejen muzikantské. Tady občas nastává problém. Jak se zachovat ke spoluhráči, který zanedbává své povinnosti vůči kapele, nebo kapelu brzdí, když je to kamarád? Tady je nutné uvědomit si, proč kapela vznikla a kdo od ní co očekává. Někdy nezbyvá, než kamaráda bohužel „odejít“ a na jeho místo najít někoho jiného. A doufat, že tím kamarádství neutrpí.

Druhý extrém se mi zdá také špatný. Když stojí kapela na čistě profesionálních

vztazích a muzikanti jsou vůči sobě chladní a lidsky spolu nemají absolutně nic společného. To lze provozovat u velkých profesionálních souborů a doprovodných kapel, které hrají čistě pro peníze (na tom není nic špatného). U menším, amatérských kapel si myslím, že je to nenormální přístup, protože ani ten, kdo jej prosazuje se nechová přesně podle toho, co požaduje po ostatních a vznikají zbytečné neshody a napětí.

Kapela je rodina. I v rodině to občas zaskřípe, ale pokud mají všichni snahu a vůli najít řešení, pak je to v pořádku.

zkušebna

Kapela musí zkoušet. Musí secvičovat svoje skladby, musí se sehrávat mezi sebou, musí zkoušet nové postupy, nebo prostě jen tak jamovat pro inspiraci. K tomu nutně potřebuje prostor pro zkoušení. Může to být třeba garáž, ze které se na dobu zkoušení vyjede s autem, může to být sousedovic kůlna, kam nás soused pouští, nebo i obyčejný sklep. Ideální je vlastní zkušebna.

Pokud se podaří získat vlastní zkušebnu je potřeba uvědomit si několik skutečností. Například kdo všechno má do zkušebny přístup a jak je zkušebna zabezpečená proti vloupání. Pokud si kapela nemůže dát na zkušebnu vlastní zámek, nebo vlastní zámkovou vložku, hrozí riziko, že při případných sporech s majitelem zkušebny může onen majitel vyměnit zámek, nebo zkušebnu vystěhovat. Nejlépe je s majitelem vycházet dobře a dodržovat smluvené podmínky nájmu, včetně včasného placení.

Aby zkušebna mohla fungovat, musí v ní být aparatura. Takže pokud nechci tahat své těžké basové kombo na každou zkoušku zvlášť, je lépe si kombo ve zkušebně nechat. Raději ale pouze v případě, že je zkušebna zabezpečená proti nezvaným návštěvníkům a vím, že mi na něj nikdo jiný, kdo má dovnitř přístup, nebude hrát bez mého vědomí.

Umístění basového aparátu ve zkušebně je vcelku libovolné. Basové tóny se šíří dobře všemi směry a jsou slyšitelné všude. Vhodné se jeví postavit basový aparát reproduktorem směrem k bubeníkovi a nedávat jej těsně vedle kytarového aparátu. Slyšeli bychom pak spíše kytaru než sebe.

spolehlivost

Být členem kapely je jistá odpovědnost. Zejména vůči fungování kapely. Zkoušení a vystupování. Pokud mám aktivity, které mi nedovolují chodit na zkoušky, nebo omezují termíny vystoupení, je potřeba toto s kapelou probrat a zvážit celou situaci. Zkoušet bez baskytary s tím, že na koncertě to odehrají s kapelou bez chyby je špatně. Kapela jako celek má svůj zvuk. Zvuk, který se dělá ve zkušebně. Nastavení kytar se nedá udělat bez baskytary. Jakmile začne hrát baskytara, celé spektrum zvuku se změní a veškerá práce kytaristy s nastavováním zvuku ve zkušebně, kde basa chyběla, je k ničemu.

Striktní lpění na docházce nutné rozhodně není. Žijeme v době, kdy je potřeba udržet si práci, nebo studovat a pokud kapela není zdrojem obživy, je potřeba respektovat občasně povinnosti spoluhráčů, i když to může znamenat občasně absence na zkouškách a odřeknutí některých termínů vystoupení. Pro nespokojence dodám – dávejte svým spoluhráčům plat jaký by měli v práci a potom můžete vyžadovat jejich stoprocentní účast na zkouškách.

Abych to shrnul, je potřeba snažit se dodržovat závazky vůči kapele a zároveň je nutná určitá míra tolerance k jejich občasnému porušení. Je dobré mít stále na paměti, že kapela je tvořena lidmi, které to baví, nikoli lidmi, kteří to mají za povinnost.

koncerty

Kapela by měla svou tvorbu prezentovat. Tedy měla by vystupovat na koncertech. Od uzavřených párty, přes klubová vystoupení až po velké festivaly. Vždy je třeba dohodnout předem podmínky vystoupení. Minimálně vybavení, které bude na místě a které si máme vzít

s sebou. Na náročnější vystoupení je potřeba domluvit čas, kdy má kapela bát na místě, požadavky na zpěv, odposlech a v neposlední řadě také cestovní náhrady, případně honorář.

Basáka nejvíce zajímá, zdali bude na místě k dispozici basový aparát, nebo si bude muset vzít svůj. Bývá zvykem, že na festivalech basový aparát bývá, nebo se lze domluvit s další vystupující kapelou na zapůjčení jejich basového aparátu (případně naopak). V případě, že basový aparát není k dispozici, já nemám s sebou svůj a na akci je zvukař, zapojí mi baskytaru takzvaně „do linky“. Signál z baskytary jde tak přímo do mixpultu a z něho do koncového aparátu. Bohužel jsem odsouzen slyšet baskytaru pouze z odposlechového monitoru.

Na závěr jenom dodám, že je dobré mít pro účely koncertů 9-12m kabel. Na větších pódiích se basový aparát staví hodně dozadu a pokud basák i zpívá, tak se s krátkým kabelem k mikrofonu nedostane.

natáčení nahrávek

Pokud má kapela pocit, že má již dostatečné množství písniček, nebo, že je technicky vyhraná, rozhodne se, že si pořídí jejich zvukový záznam. Lze jej pořídít několika způsoby s různou kvalitou. Stačí zapnout kazeťák ve zkušebně, nebo si pořídít improvizované studio v pokoji, či zkušebně vybavené počítačem do kterého vše vlastními silami nahrajeme, nebo jít do skutečného nahrávacího studia.

Ani profesionální nahrávací studio nemusí být zárukou úspěchu. Ne nadarmo se říká, že návštěva studia může mít za následek rozpad kapely. Ve studiu se odhalí mnoho nešvarů, které dosud zůstávaly ve hluku zkušebny skryty.

Před návštěvou studia doporučuji zvážit následující věci:

- 1.) finanční náročnost – předběžně zjistit kam až se může částka za nahrávání vyšplhat a jestli je v možnostech každého člena kapely zaplatit svůj díl
- 2.) přesnost hry – ve studiu lze nahrávat buďto bicí + basa + kytara naráz, nebo každý nástroj samostatně a postupně na jednotlivé stopy. V prvním případě je důležité, aby bubeník dokázal držet tempo a basák aby se dokázal držet bubeníka, ve druhém případě je důležité, aby basák byl schopen nahrát svůj part pouze na poslech bicích ze stopy. Vhodné je být zvyklý občas cvičit podle metronomu.
- 3.) kvalitní vybavení – pokud je baskytara neseřizená, nebo nemá dobrý zvuk, raději si půjčím do studia kvalitnější nástroj, který si stihnu osvojit než se vydám do studia. Pokud mám aktivní baskytaru, vyměním si těsně před nahráváním baterku. Pokud si chci vyměnit struny (a to je záhodno), rozhodně to neudělám večer před nahráváním, protože nestihnou sednou, ale alespoň týden před a struny pořádně proženu, aby sedly. S sebou do studia si vezmu kabel, který je v naprostém pořádku, nebo zakoupím nový. Kabel, který šumí, chrastí, nebo občas zapraská nemá ve studiu co dělat. Zkází nahrávku a zbytečně tečou peníze, když se musí praskání odstraňovat.

poznámka: brát aparaturu s sebou do studia je v podstatě zbytečné. Basa může jít přímo do mixu a ostatní spoluhráči ji slyší ve sluchátkách. Dobré a vhodné je domluvit se předem přímo se zvukařem ve studiu.

fanoušci a působení na veřejnost

Je potřeba si uvědomit, že i basák, i když často stojí vzadu a nezpívá, je součástí kapely a vytváří celkový dojem o ni. To by měl mít na paměti, pokud se setká s fanoušky, nebo má možnost veřejně zapůsobit. Zbytečná basáková arogance může zhatit možné nové kontakty a nabídky a naopak pokud je basák apatický a vyhýbá se kontaktům s fanoušky a veřejností, může propásnout příležitost k nabídce vystoupení, která mohla přijít.

V zásadě by basák neměl před veřejností svojí kapelu shazovat, ani přehnaně vychvalovat. A pokud se naskytne nějaký výhodný kontakt, nebo nabídka, měl by ho

projednat nejprve s celou kapelou, nebo předat tomu členovi kapely, který se těmito věcmi zabývá.

Příloha 1: Plná polní

Toto není rozhodně popis povinné výbavy, ale souhrn všech možných věcí, které může baskytarista potřebovat. Co z toho je pro Vás podstatné a co ne, to si rozhodněte sami. Ani já nepoužívám všechno. Pro orientaci uvedu i přibližné ceny. Ceny se týkají nových, nikoliv použitých věcí.

Baskytara – nástroj, na který hraju. Bez něho to nejde. Cena již od 3.500,-Kč

Popruh – doporučuji nový s kvalitními koncovkami. Věřte, není nic příjemného, když se Vám vysmekne úchyt na popruhu, když to nečekáte a basa se odporoučí k zemi. Můžete urazit ladící kolík, našťipnout krk, může prasknout kryt snímače... Cena již od 120,-Kč

Propojovací kabel – je možní věčně si ho půjčovat od jiných, ale po čase to začne působit nevraživost, takže je rozumné pořídit si dva. Jeden cca 6m do zkušebny a jeden 9-10m na vystoupení na pódíích. Cena již od 160,-Kč (kvalitnější 9m cca od 300,-Kč)

Aparatura – mnoho začínajících basáků se dočasně obejde bez ní. Na zkouškách se hraje přes zapůjčený aparát různých kvalit a na větších akcích bývá na pódiu k dispozici erární, nebo zapůjčený kvalitnější aparát. Časem se ale každý basák propracuje k tomu, aby si koupil svůj vlastní. Cena již od 4.000,-Kč (výkon cca 30W)

Přídavný efekt – někteří basáci přídavné efekty nepoužívají. Záleží na fantazii a stylu hudby, který chceme hrát. Pokud používáme efekt, je potřeba další propojovací kabel a napájecí adaptér, případně 9V baterie. Cena již od 2.000,-Kč

Ladička – není nezbytná. S dobrým sluchem lze basu naladit podle kytary (pokud je naladěná), nebo si lze půjčovat ladičku od kytaristy, dokud ho to nepřivede k averzi vůči basákově neschopnosti koupit si ladičku vlastní. Cena již od 500,-Kč (chromatická)

Futrál – pro basáky, kteří si nehrají jen tak doma pro radost, dost nepostradatelná záležitost. Doporučuju polstrovaný, nepromokavý s řemeny na záda. Sice stojí 700-1.000Kč, ale uvědomte si, že je to často jediná ochrana vašeho miláčka při přesunech. Vyšší baskytaristy upozorňuju na časté problémy při procházení dveřmi, nebo nastupování do dopravních prostředků a výtahů. Basu předtím doporučuju sejmout. Cena již od 700,-Kč

Náhradní struny – pokud nemáte dost peněz na novou náhradní sadu, sežeňte si aspoň kusovky, nebo si schovávejte starý struny, od každé jednu. Když Vám praskne struna na koncertě, natáhnete rychle náhradní. I když to nebude mít třeba nejlepší zvuk, je to rozhodně lepší, než po první písničce ukončit produkce jen proto, že nikdo nemá náhradní strunu, kterou by Vám půjčil. Cena již od 350,-Kč (kusové mohou vyjít od 20,-Kč/ks)

Náhradní pojistky – doporučuji majitelům aparatur, zjistit si hodnoty síťové pojistky a případných pojistek, které by byly uvnitř zesilovače a tyto zakoupit. Pojistky je šikovně přilepit třeba kobercovou páskou přímo někam na zesilovač. Nejlépe na nějakou vnitřní stěnu, aby ničemu nevadily a nebyly ohroženy při přepravě. Cena – korunová položka.

Náhradní trsátko – týká se výhradně trsátkářů. Cena již od 8,50Kč

Nářadí – týká se hlavně majitelů dražších, nebo aktivních baskytar. Protože seřizování nástroje se provádí doma, nebo se svěří odborníkovi, stačí pouze malý šroubovák potřebný pro výměnu baterie v basovce, případně imbusový klíč, pro úpravu nastavení kobylky. Cena již od 25,-Kč

Náhradní baterie – týká se pouze majitelů aktivních baskytar. Doporučuji mít ve futrálu novou náhradní 9V baterii. Není nic příjemného, když basa přestane najednou hrát, protože je baterie vybitá a není po ruce náhradní. Cena kvalitnější baterie již od 50,-Kč

Stojan na kytaru – není nezbytný. Při zkouškách a při vystoupení je baskytara většinou pověšená na basákově. Své výhody ovšem má. Když se na zkoušce, nebo na vystoupení dá pauza, nehrozí, že na ní šlápne spoluhráč, který si spěchá odskočit, nebo, že se rozladí, opřením ladících kolíků o zeď. Cena již od 230,-Kč

Metronom/automatický bubeník – kdo chce trénovat doma, ocení tohoto pomocníka, který mu umožní naučit se držet rytmus. Neznám ale mnoho lidí, kteří by s ním cvičili. Navíc automatickým bubeníkem už dnes bývají vybaveny i basové multiefekty a taktéž lze stáhnout softwarové metronomy zadarmo z internetu. Cena digitálního metronomu již od 800,-Kč

Protihluková sluchátka – vhodné do zkušebny, pokud basák také nezpívá. Jednak je potřeba chránit si sluch a jednak v malém prostoru zvuk baskytary může zanikat. S použitím sluchátek je basa lépe slyšet. Lze pořídit speciální protihluková sluchátka pro muziku za poměrně vysoké částky. Svůj účel ale bohatě splní i obyčejná protihluková sluchátka z prodejny pracovních a ochranných pomůcek. Cena již od 30,-Kč

Prodlužovací elektrický kabel – obyčejná 2-3m prodlužka typu „pes“ přibalená ve futrálu může mnohdy vyřešit zdánlivě neřešitelný problém, když se na místě vystoupení zjistí, že je málo elektrických zásuvek. Cena již od 80,-Kč

Doporučení: Tady se zaříďte podle sebe. Já osobně mám basu, popruh, kombo, futrál a ve futrálu dva kabely, náhradní struny, náhradní 9V baterku, náhradní trsátko, šroubovák, a ladičku. Potom jsem si pořídit stojan na basu, který si s sebou na vystoupení vždycky zapomenou vzít a protihluková sluchátka, která skoro nepoužívám a mám je pověšené ve zkušebně.

Příloha2: Zajímavé internetové adresy

<http://basstranky.cz/>

<http://bassg.wz.cz/>

<http://basy.wz.cz/>

<http://www.basstabarchive.com/>

<http://www.noty-video.cz/basa.htm>

<http://forum.baskytara.com/>

Tak přeji pevnou ruku a bohatou bassfantazii.